

РОДИННІ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ ВЛАСНИКАМИ ПЕЧЕРСЬКОГО, РАЇВСЬКОГО, АНТОНІНСЬКОГО, НОВОСЕЛИЦЬКОГО, НЕМИРІВСЬКОГО І ТАЛЬНІВСЬКОГО ПАРКІВ

А.В. КЛИМЕНКО

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України
Україна, 01014 Київ, вул. Тімірязєвська, 1

Наведено фрагмент родоводу Потоцьких та їхніх нащадків з інших родів, який дає змогу з'ясувати родинні зв'язки між власниками шести парків, що розташовані у Лісостепу України, та мають у наш час статус пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

У радянські часи не згадували про господарів визначних парків, тому, за нечисленними винятками, вони залишалися невідомими. Іноді називали прізвище засновника парку або його останнього господаря; є приклади, коли відомим ставав той, хто зробив найбільший внесок у розвиток парку, або був історичною постаттю; часом згадувався той господар, до якого приїздив видатний діяч культури (О.С. Пушкін, Т.Г. Шевченко, Оноре де Бальзак тощо).

Неповні, уривчасті відомості легко вводили в оману. Так, твердження, що парк належав графу Потоцькому, мимоволі наводило на думку про Станіслава Щенсного Потоцького (1751—1805), який став найвідомішим серед Потоцьких як особа, діяльність якої призвела до другого поділу Польщі, та завдяки створеному ним парку “Софіївка” в Умані.

У Лісостепу України родина Потоцьких володіла шістьма парками, які нині мають статус пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. Це — Пе-

черський (Вінницька обл.), Раївський (Тернопільська обл.), Антонінський (Хмельницька обл.), Новоселицький (Старокостянтинівський р-н Хмельницької обл.), Немирівський (Вінницька обл.) і Тальнівський (Черкаська обл.). Серед інших парків, господарями яких були Потоцькі, є парк, що нині має статус дендропарку (“Софіївка” в Умані), і такі, що не мають статусу пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, тому відомості про їх господарів тут не розглядаються.

У статті описано фрагмент родоводу Потоцьких та їхніх нащадків з інших родів, який дає змогу з'ясувати родинні зв'язки між власниками шести відібраних парків. Він підготовлений за декількома джерелами [1—18]. Дослідження ускладнювалося тим, що ім'я та прізвище однієї й тієї самої особи в різних джерелах (російських і польських) пишеться по-різному, тому на схемах подано найпоширеніші варіанти.

На схемі 1 наведено спільних для усіх господарів парків предків — Станіслава Потоцького та Софію Калиновську і перших їхніх нащадків. Лінія, яка пішла від Анджея (Анд-

СХЕМА 1. Предки і перші нащадки родини Потоцьких

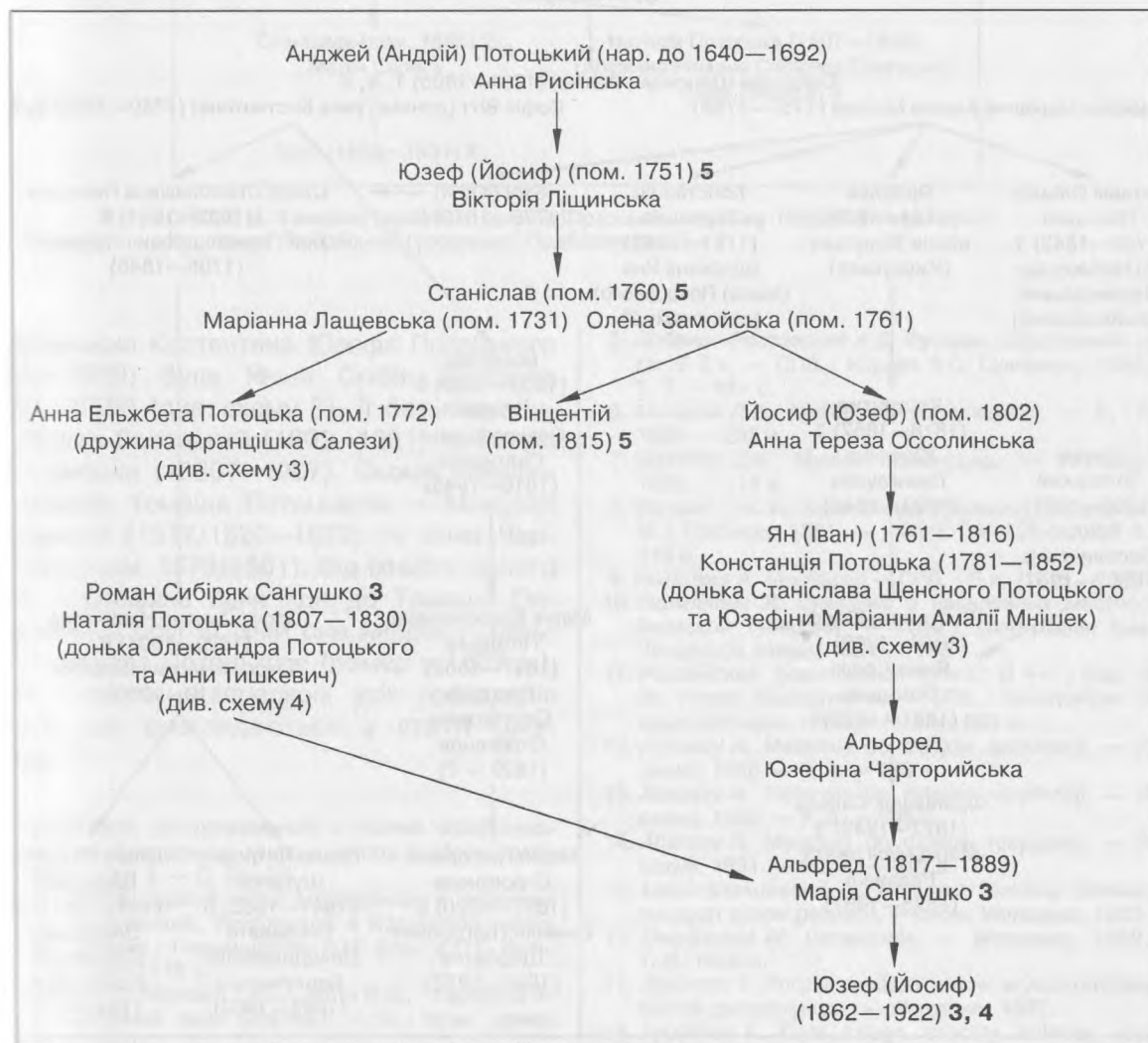

СХЕМА 2. Генеалогічна лінія родини Потоцьких від Анджея (Андрія) Потоцького і Анни Рисінської

рія) Потоцького та Анни Рисінської подана на схемі 2, лінія, яка пішла від Юзефа (Йосифа) Потоцького та Теофілії Терези Четнерової (Цетнер) — на схемі 3, від Єжи (Юрія) Потоцького та Констанції Замойської (уродженої Подбережської) — на схемі 4. Цифра **1** означає, що ця особа володіла Печерою, **2** — Раєм, **3** — Антонінами, **4** — Новосели-

цею, **5** — Немировом, **6** — Тальним. Лінії, які не приводили до господарів цих парків, на схемах 1—4 не показано.

Оскільки Болеслав Потоцький юридично вважався сином Станіслава Щенсного, а фактично був його онуком (сином Юрія Потоцького) це, відповідно, відображено на схемі 3.

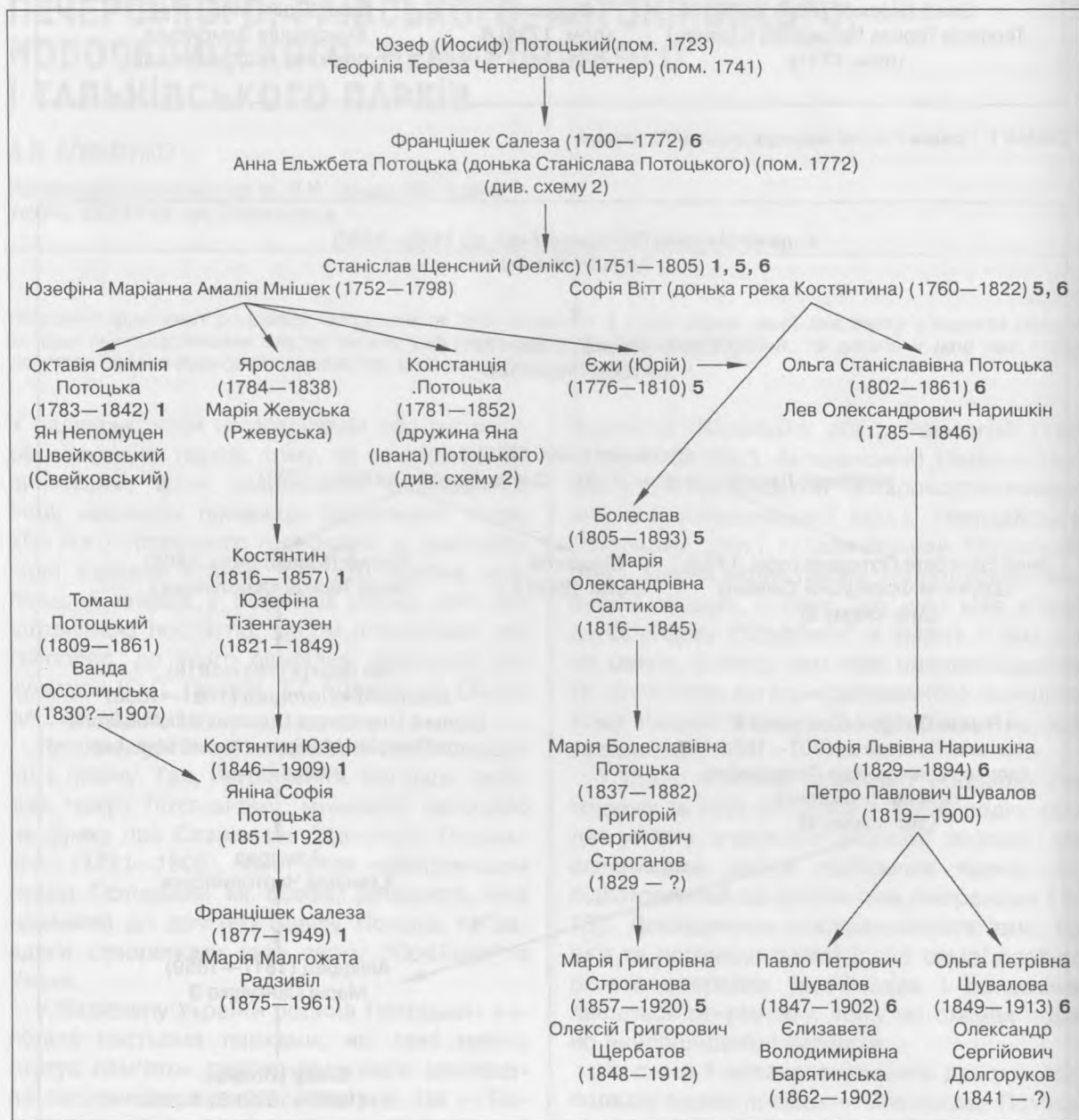

СХЕМА 3. Генеалогічна лінія родини Потоцьких від Юзефа (Йосифа) Потоцького та Теофілії Терези Четнерової (Цетнер)

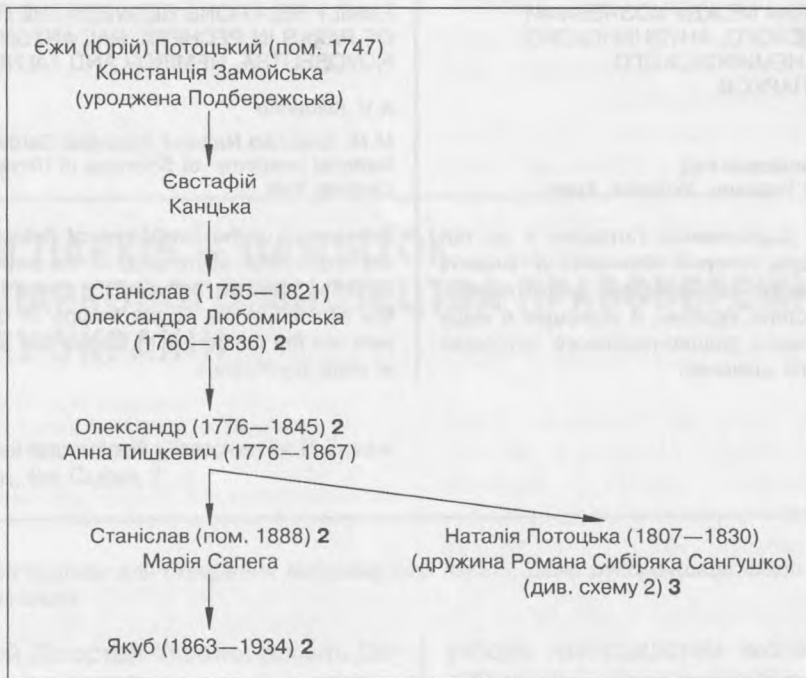

СХЕМА 4. Генеалогічна лінія родини Потоцьких від Єжи (Юрія) Потоцького і Констанції Замойської (уродженої Подбережської)

Дружиною Костянтина Юзефа Потоцького (1846—1909) була Яніна Софія Потоцька (1851—1928) (див. схему 3). Її батьками були Томаш Потоцький (1809—1861) та Ванда Оссолинська (1830?—1907). Сьоме покоління предків Томаша Потоцького — Миколай Потоцький (1517/1520—1572) та Анна Червинська (пом. 1579/1581). Від їхнього одного сина — Стефана лінія йде до Томаша Потоцького, а другий їхній син Андрій — батько Станіслава Потоцького (помер у 1667 р.), який є спільним предком усіх господарів парків, що розглядаються у статті (див. схему 1).

1. Буслаев Ф.И. Из дополнений к "Моим воспоминаниям", не допущенных мною в печать // Моск. журн. — 2000. — № 5. — С. 35—39.
2. Весь Юго-Западный край (справочная и адресная книга по Киевской, Подольской и Волынской губерниям). — Киев: Товарищество Л.М. Фиш и П.Е. Вольсов, 1913. — 1115 с.
3. Косенко І.С., Храбан Г.Ю., Мітін В.В., Гарбуз В.Ф. Дендрологічний парк Софіївка. — К.: Наук. думка, 1996. — 160 с.
4. Кривошея І.І. Потоцькі герба Пілява: Тульчинська лінія. — К.: Наук. світ, 2000. — 16 с.

5. Лобанов-Ростовский А.Б. Русская родословная книга: В 2 т. — СПб.: Изд-во А.С. Суворина, 1895. — Т. 2. — 481 с.
6. Малаков Д.В. Архітектор Городецький. — К.: Кий, 1999. — 235 с.
7. Малаков Д.В. Минуле Немирова. — К.: Оранта, 1998. — 112 с.
8. Петров П.Н. История родов русского дворянства. — М.: Лексика, 1991. — Кн. 1. — 430 с.; Кн. 2. — 319 с.
9. Потоцкая А. Мемуары. — СПб.: Б.и., 1915. — 271 с.
10. Похилевич Л. Сказания о населенных местностях Киевской губернии. — Киев: Типография Киево-Печерской лавры, 1864. — 763 с.
11. Российская родословная книга: В 4 ч. / Под ред. кн. Петра Долгорукого. — СПб.: Типография Эдуарда Веймара, 1856. — Ч. 3. — 523 с.
12. Aftanazy R. Materialy do dziejow rezydencji. — Warszawa, 1988. — 5, A. — 769 s.
13. Aftanazy R. Materialy do dziejow rezydencji. — Warszawa, 1990. — 7, A. — 696 s.
14. Aftanazy R. Materialy do dziejow rezydencji. — Warszawa, 1991. — 10, A. — 318 s.
15. Dunin-Borkowski J. hr. Almanach Blekitny: Genealogia zyjących rodow polskich. — Lwów; Warszawa, 1903.
16. Dworzaczek W. Genealogia. — Warszawa, 1959. — Т. II, Tablice.
17. Zielinska T. Poczest polskich rodow arystokratycznych: tablice genealogiczne. — Warszawa, 1997.
18. Zychlinski T. Zlota ksiega szlachty Polskiej: rocznik XIV. — Poznan, 1893.

Надійшла 04.09.2000

РОДСТВЕННЫЕ СВЯЗИ МЕЖДУ ХОЗЯЕВАМИ ПЕЧЕРСКОГО, РАЕВСКОГО, АНТОНИНСКОГО, НОВОСЕЛИЦКОГО, НЕМИРОВСКОГО И ТАЛЬНОВСКОГО ПАРКОВ

А.В. Клименко

Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины, Украина, Киев

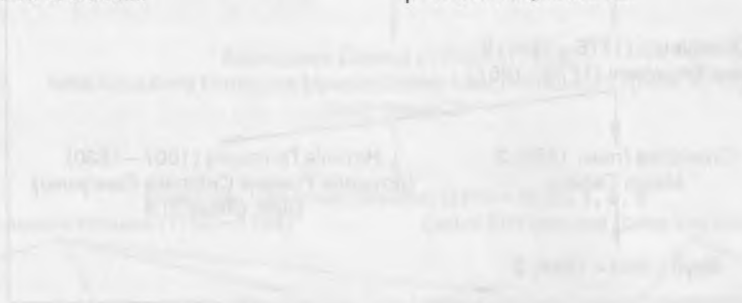
Приведен фрагмент родословной Потоцких и их потомков из других родов, который позволяет установить родственные связи между владельцами шести парков, находящихся в Лесостепи Украины и имеющих в наше время статус памятников садово-паркового искусства общегосударственного значения.

FAMILY RELATIONS BETWEEN THE OWNERS OF PARKS IN PECHERA, RAI, ANTONINY, NOVOSELITSA, NEMIROV AND TALNE

A.V. Klimenko

M.M. Grischko National Botanical Gardens, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, Kyiv

A fragment of the family-tree of Potockis and their progeny from other clans cited in the paper allows to determine the relations between the owners of six parks which are situated in the Forest Steppe of Ukraine and at present are the memorials of the garden and park-making art of state significance.

**Національний
Ботанічний сад
ім. М.М. Гришка
НАН України**

Телефон
для довідок:
294-95-14

Виконує роботи з:

- ◆ проектування та ландшафтного дизайну;
- ◆ посадки дерев, кущів, квіткових культур;
- ◆ створення газонів, кам'янистих гірок, живоплотів, квітників;
- ◆ створення зимових садів і фітодизайну інтер'єрів офісних приміщень.

Пропонує послуги із зовнішнього та внутрішнього озеленення, благоустрою територій, котеджів, офісів та їх сервісного обслуговування.

Реалізує посадковий матеріал декоративних рослин, ґрунтосуміші.

Надає консультації з питань біології рослин і догляду за ними з виїздом на об'єкт замовника та в межах саду.

Проводить аналіз якості води та ґрунту.